

Somos Béla

BEVALLOMÁS

*Kiadom magam, bár betűtlenül
élem világom, ritkán szólva csak
mert múltam, jövőm egyformán becsap
lomha, fekete árnyék vesz körül*

mindegyik kártyaváram összedűl
cipőm, ruhám, eszem széjjelszakad
törvényünkkel zsonglőröst játszanak
széljárta fészkünk züllvén egyre hül

bűbájukat veszítették a szavak
a kékre-vert-hült-égett ég alatt
futnék - s megyek - fura jövőnk iránt

- nem sejtve milyen közeli a messze -
kövesúton vagy sárba, porba veszve
és jobbra-balra dülöngélve tán

*És jobbra-balra dülöngélve tán
mikor már fogytán egykor volt sok napom
de bizvást, hogy még „számít rám a hon,”
föltételezve „esetleg”, „talán”,*

mert „mégis”; és „meglehet” de „csupán”,
- ám hogyha mégse, nem lesz alkalom
körtamat én nem kurtíthatom...
Vigasztalhatsz: - „Ne búsulj, kis butám...”

*„Mi a neved?” - „Tán ismerős a bőröm.”
- „Találkoztunk? Vagy most látlak először?”
Vigasztalódom: te vagy az a lány*

ki hozzám állva lesz nagybetűs Asszony
kit megformázok nem romló anyagból
mint egyszer volt iparos nagyapám

Mint egyszer volt iparos nagyapám
 mellényben járok én is néhanap
 kamásniban, a fejemen kalap
 - a fotografus lefotografál: -

mellettem: Baán Júlia, nagyanyám
 a szivárványos napernyő alatt
 moccanatlan villan a pillanat
 „Most repül el - s ki - a kismadár!”

Nem szmogos még a századvégi nyár.
 Él Kossuth-apánk-s-Ferencjóska-király,
 a tűz és víz így összeelegyül.

A régi fénykép elhalványodik.
 A nagypapa legyint, káromkodik
 hazafelé baktatván egyedül.

Hazafelé baktatván egyedül
 a késő órán, a kopott és szegényes
 házak között valami távoli, édes
 énekfoszlány vagy illat vesz körül

nem lehetek boldog büntetlenül
 ezt gondolom, mint kispap, hogyha kéjes
 örömet érez s nem tudja, mit ér ez,
 meglehet még a pokolba kerül

sürgetné: múltjon el a pillanat,
 de visszatartaná is, ha szabad -
 milyen az ember, ha ellenszegül?

És vége is. A film kettészakad.
 Üressé tudatosítod magad,
 ahogy a rab, ki börtönében ül.

*Ahogy a rab, ki börtönében ül
fö-l-fölidéz egykorvult képeket,
az ablakrács szögletes, nem kerek
hogyan vagy? mondhatnám úgy is, hogy csehül*

Egy őrmadár a folyosón füttyöl
egy őrmadárnak sokmindent lehet
nem tudja, foglya ugyan min nevet,
nem tudhatni: ki van s mikor felül

a viszonylatok viszonylagosak
egy esőcsepp az úton átszalad
az indifferens mondatok alatt

lepréselt száraz levél lesz a nyár
az őrs csak ül, s a csíkos rabmadár
dehogyan ül, örökké föl-le jár.

*Dehogyan ül, örökké föl-le jár
mint zsidóban, mondják, a fájdalom
e megszenvedett rút évszázadon
ha hallom is és nem is hallanám,*

úgy járok, mint az egyszeri tanár
ki elgörbült az egyenes úton
csak hallomás, hogy miként, nem tudom
ott söpröget a kórház udvarán

akkurátusan, úgy, ahogyan kell
ha megszólítják, rábólint, „igen”,
valami ismerős van a szemeiben

kora szerint lehetne az apám
- a haja ősz, arca körül szakáll -
Egy kenyérvégen rágódik: magán.

Egy kenyérvégen rágódik: magán,
 a költő is, múlt századi típus
 mert többszörösen illuzórikus
 hogy túlléphet vagy segíthet a mán

ha belélegzi levegő gyanánt
 - miként a borban benne van a must
 és hexameterben a daktylus -
 őrizgeti egyik a másikat

a rész-egész különös viszonyát
 - melyik van kinn és melyik van belül?
 ki növesztheti-bonthatja tovább

ha nem leli se célját, se okát
 kiszöknie mégiscsak sikerül?
 De faltól falig fal veszi körül.

De faltól falig fal veszi körül
 világainkat - nem sorolom el
 mindegyiket, mert nem is érdekel
 s nem szolgálna számunkra örömmül

ám némelykor némelyik fal ledül
 (milyen közeli aktualitás!
 s ne hidd, hogy csak a rímváltás a „hibás”)
 kimáasztunk lám, a berlini mögül.

Hogyan sikerült? Tán az akarat
 vagy a szerencse volt hatalmasabb?
 A sokaságban is számít az „én”?

Lök valamit a világ kerekén?
 Ha útját állják, mit felel nekik?
 Ő beszél-e, vagy csak beszélgetik?

Ó beszél-e, vagy csak beszéltetik?

A fű, a víz, az útmenti eperfák
a kék ég s a sok-sok templomi gyertyát
szorongató kéz, a part kövei,

a szótár, furcsa szavakkal teli,
a sötétben jelző szentjánosbogarak,
a föl-le kanyargó kemény gyalogutak
ráncai, hajszáltrepedései

a pásztortáskát „cipelő” mező
a benne bűvő millió cirpelő
mind él, mind szól, mind azt mondja: *jelen*,

most beszél, de lassan vagy hirtelen
eltűnik mind - egyikük sem felel:
Remélhet-e, hogyha reménytelen?

Remélhet-e, hogyha reménytelen
s nem olcsó játék, bolond mánia
de muszáj megbirkóznia
valakivel. És nem tudja, kivel.

Nem törvényszerű, hogy győznie kell,
nem ő a mesék legkisebb fia,
a mese végén meg kell halnia,
teremhet-e rózsát a türelem?

Szavak, betűk, mindenféle jelek
átvernek inkább, nem segítenek
kifundálni jó harci taktikát.

A perc, mi megélesztett s meghalasztott
kacaghat rajtunk, hiszen szentigaz, hogy
E kurta-farknyi lét csak a világ.

E kurtafarknyi lét csak a világ? -
 a kérdőjelek kampóján libeg:
 fülek meg farkak, májak meg szívek
 rendeznek a pultokon orgiát.

Pénzes és véres kéz markolja át.
 - Isten úr ő. Hogy megkövéredett!
 Szuszog, harákol. Idült szívbeteg,
 bár mozgása hazudtolja korát.

Ez van. A mi kis hentesüzletünk
 nem jobb, nem rosszabb hasonló üzleteknél.
 Mely szentelenül orrára repült

a hentes épp a legyet hessgeti.
 - Ha újra: légynek vagy hentesnek születnél?
 Sötétünk torz kérdésekkel teli.

Sötétünk torz kérdésekkel teli
 Az utcai fények a falakra vetülnek
 Az Isten, aki jutalmaz és büntet
 nem adhat többé feloldást neki

Keze valaki kezét keresi
 A szó a szóhoz, száj a szájhoz ér:
 két - eggyé-forrott - kagylóhéj
 kezeközén az idő gyöngyei

Könnyű szél kel - játékos remény
 hullámszik végig a víz felszínén
 hogy a világ nemcsak -talan, -telen

Megszemélyesít és személytelen
 Felkiált, sóhajt, játszik: egy velem
 Olykor csak suttog: *nem ér a nevem*

Olykor csak sutttog: nem ér a nevem

Mert én vagyok a hó, a téli táj
a pokróc én vagyok a paripán
s a patkó, amivel az ütemet verem

Vagyok: legyen mit poharadba tölts,
s a kő, ami fölsérti homlokod
az örökös aggodalom vagyok
és fű, és nyár, és féligért gyümölcs...

Vagyok - dadogsz - s nem tudod, hány személy
hány manó, hány furcsa túlvilági lény
lakik benned, hány különös világ

Vagyok - (véled) - de *valóban vagy-e?*
Jössz, méysz, jön, megy, de meddig és mire?
Riadtan néz, álmában felkiált.

Riadtan néz, álmában felkiált
a hang, amit hall régtől ismerős
de nem tudja, ki az, valami ős-
ellenség, aki jön vagy jóbarát?

sok apró időre váltja fel magát
veled együtt, mert éppen egyidős
mindenkivel, (hány hétköznapi hős
telefon-anyakönyve a világ!)

közöttük egy-egy én-te-ő nekilát
hogyan gesztusokba mentegesse át
lázadását, mielőtt kiderül

hogyan alterego lehetett csupán
s nincs alfa több az omega után:
kiadom magam, bár betűtlenül

*Kiadom magam bár betűtlenül
És jobbra-balra dülöngélve tán
Mint egyszer volt iparos nagyapám
Hazafelé baktatván egyedül*

*Ahogy a rab, ki börtönében ül
Dehogyis ül, örökké fái-le jár
Egy kenyérvégen rágódik: magán
De faltól falig fal veszi körül*

*Ő beszél-e, vagy csak beszéltetik?
Reméljen-e, hogyha reménytelen?
E kurta farknyi lét csak a világ?*

*Sötétje torz kérdésekkel teli
Olykor csak suttog: nem ér a nevem
Riadtan néz, álmában felkiált*

Csontváry V. 1984